

اطلاعات درس

نام درس: روش تحقیق پیشرفته در تکنولوژی آموزشی (بخش کیفی) تعداد واحد: بخش کیفی ۱ واحد (جمعاً ۲ واحد)
پیش نیاز: آمار و شیوه های تحقیق در تکنولوژی آموزشی نوع واحد (اختیاری / الزامی): اختصاصی اجباری

اطلاعات فراگیران

مقطع تحصیلی: دکترای تخصصی

رشته تحصیلی فراگیران: تکنولوژی آموزشی در علوم پزشکی

زمان: شنبه ها ۸-۱۰

ترم: نیمسال دوم ۱۴۰۳-۱۴۰۴

اطلاعات مسئول درس - مدرسین

تلفن تماس: 09022908816

نام و نام خانوادگی: مسعود حسینی

پست الکترونیک: hoseinim@mums.ac.ir

رتبه علمی: استادیار گروه آموزش پزشکی

توصیف کلی درس:

این درس از جمله دروس اختصاصی اصلی برای دانشجویان مقطع دکترای تکنولوژی آموزشی در علوم پزشکی می باشد و بیشتر با هدف کسب دانش و آشنایی با زیرساختهای فلسفی و روش شناسی پژوهشهای کیفی بخصوص در حوزه آموزش علوم پزشکی، الزامات به کارگیری هریک از این شیوه ها، روش های جمع آوری و تحلیل داده های کیفی و نیز آشنایی با معیارهای نقد پژوهشهای کیفی و به کارگیری آنها در عمل می باشد.

هدف کلی:

آشنایی با مبانی نظری و بنیانهای فلسفی روش شناسی پژوهشهای کیفی، موارد کاربرد این گونه پژوهشها، معیارهای اعتبار پژوهشهای کیفی، و شیوه های جمع آوری و تحلیل داده های کیفی.

اهداف اختصاصی:

در پایان این دوره از دانشجو انتظار می رود :

- (۱) مبانی نظری و فلسفی پژوهشهای کیفی و زمینه های شکل گیری این نوع پژوهشها را شرح دهند.
- (۲) پارادایمهای اثبات گرایی و طبیعت گرایی را توضیح دهند و تأثیر هر یک از آنها را بر انتخاب نوع روش پژوهش تشریح نمایند.
- (۳) منطق پژوهشهای کیفی و کمی را با یکدیگر مقایسه نمایند
- (۴) وجوه مشترک پژوهشهای کیفی را برشمرند
- (۵) روشهای پژوهش کمی و کیفی را با هم مقایسه نموده و وجوه تمایز آنها با هم را توصیف نمایند
- (۶) معیارهای انتخاب نوع پژوهش کیفی را توضیح دهند
- (۷) مفهوم Bracketing یا روشن سازی اعتقادات پژوهشگر در پژوهش کیفی را توضیح دهند
- (۸) اصول و معیارهای نمونه گیری و تولید داده در پژوهشهای کیفی را تشریح کنند
- (۹) روشهای جمع آوری داده های کیفی و الزامات هر یک از آنها را تشریح نمایند (مصاحبه، مشاهده)
- (۱۰) روش پدیدارشناسی را در حوزه پژوهشهای کیفی توضیح داده و انواع آن و ویژگیهای هر یک را تشریح نمایند
- (۱۱) روش Grounded Theory را توضیح داده و زمینه های به کارگیری آن در حوزه آموزش علوم پزشکی را شرح دهند
- (۱۲) روش Ethnography را توضیح داده و مثالهایی از موقعیتهایی که با این روش قابل بررسی هستند را ذکر کنند
- (۱۳) معیارهای نقد پژوهشهای کیفی را برشمرده و قادر باشند مقالات کیفی منتشر شده در در حوزه آموزش علوم پزشکی با ابزارهای رایج در این زمینه را تحلیل و نقد کنند

محتوا و ترتیب ارائه:

- مقدمه ای بر پژوهشهای کیفی و زمینه های شکل گیری آن
- مقایسه پژوهشهای کمی و کیفی
- مروری بر انواع پژوهشهای کیفی
- پدیدارشناسی (Phenomenology) و ویژگیهای آن
- نظریه زمینه ای (Grounded Theory) و ویژگیهای آن
- مردم نگاری (Ethnography) و ویژگیهای آن
- روشهای نمونه گیری و تولید داده های کیفی
- روشهای جمع آوری داده های کیفی
- معیارهای نقد و اعتبارسنجی پژوهشهای کیفی

روش های یاددهی - یادگیری:

در برگزاری این دوره ترکیبی از روشهای یاددهی و یادگیری به کار گرفته می شود از جمله سخنرانی توسط مدرس، برگزاری سمینار و ارائه کلاسی توسط دانشجویان، ارائه یک ژورنال کلاب توسط هریک از دانشجویان و رویکرد کلاس معکوس که در آن دانشجویان در مورد موضوعات ارائه شده از قبل مطالعه نموده و در کلاس حضوری در مورد آن بحث و گفتگو خواهد شد

وظایف و تکالیف دانشجو:

حضور فعال و مشارکت در بحثهای کلاسی
انجام پروژه عملی در مورد معیارهای نقد پژوهش های کیفی
ارائه یک ژورنال کلاب در مورد مقالات پژوهش کیفی در حوزه آموزش علوم پزشکی
شرکت در آزمونهای درس

وسایل کمک آموزشی مورد نیاز:

کلاس مجهز به سامانه های دیداری و شنیداری مناسب - کامپیوتر با قابلیت ارتباط به اینترنت

روش سنجش دانشجو:

۱. ارزیابی پایانی به صورت آزمون کتبی (تشریحی و چند گزینه ای) ۶۰٪

۲. انجام تکالیف مورد نظر ۲۰٪

۳. ارائه ژورنال کلاب ۲۰٪

منابع مطالعه:

۱) روش تحقیق کیفی کاربردی تألیف دکتر حمیدرضا خانکه. تهران، نشر جامعه نگر، ۱۴۰۳

۲) روش های تحقیق کیفی. نویسندگان: محسن ادیب حاج باقری، سرور پرویزی، مهوش صلصالی؛ انتشارات بشری، تهران،

۱۳۹۴

۳) مقدمه ای بر پژوهشهای پدیدار شناسی در علوم پزشکی. نویسندگان: لیلی بریم نژاد، سودابه جولایی، علیرضا

نیکبخت نصرآبادی؛ انتشارات جامعه نگر، تهران، ۱۳۹۴

4) **Qualitative Inquiry and Research Design (3rd Edition).** By: John W Creswell, Sage Publication, USA, 2013

5) **Introduction to Qualitative Research Methods.** By: Allison Hurst, Oregon State University, USA, 2023

6) **Doing qualitative research in educational settings.** By: J. Amos Hatch, State University of New York Press, USA, 2002